

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΓΑ

Α – Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Α.1. Συμμετοχή ΑΕΙ και επιμέρους πανεπιστημιακών τμημάτων:

Το υπό αξιολόγηση «Πρόγραμμα για την Επικαιροποίηση Γνώσεων Αποφοίτων ΑΕΙ – ΠΕΓΑ» οργανώνεται από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και ειδικότερα από το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, με τη συμμετοχή 3 ΑΕΙ και 4 Πανεπιστημιακών Τμημάτων. Αναλυτικότερα συμμετέχουν:

1. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας που πραγματοποιεί και τον συντονισμό της δράσης, με την επιμέρους συμμετοχή δυο τμημάτων του:
(α) του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης το οποίο αποτελεί και το Τμήμα συντονισμού και
(β) του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
2. Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με τη συμμετοχή του Τμήματος Γεωπονίας
3. Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, με τη συμμετοχή του Τμήματος Αρχιτεκτόνων.

Α.2. Γενικότερη θεματική περιοχή ενδιαφέροντος

Η γενικότερη θεματική ενότητα στην οποία εντάσσεται η αναπτυσσόμενη διδασκαλία, αφορά τον Περιβάλλοντικό Σχεδιασμό σε άμεση συνάφεια με τον Αστικό Σχεδιασμό και, όπως εκτενέστερα παρουσιάζουμε στη συνέχεια, σε συνάφεια με μια σειρά άλλων κατευθύνσεων όπως αυτές που αφορούν τη

διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς σε σχέση με αναπτυξιακές προοπτικές, την αειφορική προσέγγιση, τον βιοκλιματικό σχεδιασμό, την αρχιτεκτονική τοπίου, την αστική - πολιτισμική οικολογία.

Πρόκειται για επιμέρους θεματικές ενότητες, στις οποίες θα αναφερθούμε με έμφαση στη συνέχεια.

A.3. Συνοπτική περιγραφή του Προγράμματος και της μεθοδολογίας υλοποίησης

Αντικείμενο του Προγράμματος είναι να προσφέρει στους καταρτιζόμενους:

1. Γνώσεις σχετικές με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των σύγχρονων μετα-βιομηχανικών πόλεων (χωρικά, οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και μορφολογικά) και να αναφερθεί στους νέους τύπους των αστικών αναπλάσεων, παρουσιάζοντας σημαντικά επιτυχημένα παραδείγματα ελληνικά αλλά κυρίως διεθνή με σκοπό να υποδείξει τις βέλτιστες πρακτικές αστικής ανάπλασης.
2. Επίσης νέες γνώσεις και τεχνικές, σχετικές με τον πράσινο σχεδιασμό ιδιαίτερα και με τη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων, με δεδομένη τη σύγχρονη αναγκαιότητα της στροφής του αστικού σχεδιασμού, προς τον πράσινο ή περιβαλλοντικό αστικό σχεδιασμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Β – Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΝΕΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Β.1. Η σημασία του αντικειμένου διδασκαλίας και η αξιολόγησή του

Επιχειρώντας να αξιολογήσουμε το υπό εξέτασιν πρόγραμμα είμαστε κατ' αρχάς υποχρεωμένοι να αναφερθούμε στην κεφαλαιώδη σημασία του αντικειμένου που θεραπεύει, στην ιδιαίτερη δηλαδή σημασία του σε σχέση με:

- Τη μεταβολή των αστικών συνθηκών, σε επίπεδο πραγματικής συγκρότησης των αστικών κέντρων.
- Τη μεταβολή του τρόπου με τον οποίο οι σύγχρονες αστικές κοινωνίες αντιλαμβάνονται τους όρους ζωής τους, προβάλλοντας ως εκ τούτου διαφορετικές απαιτήσεις για τους όρους και την ποιότητα ζωής τους.
- Τη συνακόλουθη επιστημονική μεταβολή των κατευθύνσεων που επιχειρούν να αναλύσουν και να αντιμετωπίσουν τα προηγούμενα φαινόμενα.
- Τη δυσχέρεια των συναδέλφων που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους σε χρόνο παρωχημένο, να προσεγγίσουν ενδελεχώς το νέο πλαίσιο επιστημονικής γνώσης, χωρίς την κατάλληλη εκπαιδευτική υποστήριξη.

Β.2. Η μεταβολή των αστικών συνθηκών και του τρόπου προσέγγισής τους

Β.2.1. Η σύγχρονη μεταβολή των αστικών συνθηκών

Είναι προφανές, σε όλους τους απασχολούμενους με τα αντικείμενα του χωρικού σχεδιασμού, χωροταξικού, αστικού και αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, πως η αστική συνθήκη μεταβάλλεται παγκόσμια, ριζικά, με ρυθμούς έντονους. Ακόμη εντονότερη είναι η μεταβολή της αστικής συνθήκης, με καταγιστικούς όρους στις αναπτυγμένες χώρες ή έστω σε χώρες, όπως η δική μας, που προσέγγισαν όρους ανάπτυξης.

Η σχέση με τα τμήματα των αστικών συγκροτήσεων τα οποία απαξιώνονται εξαιτίας οικονομικών μεταβολών ή ειδικότερων παραγωγικών ανακατατάξεων, μεταβάλλεται διαρκώς.

Η ανάγκη για ανασυγκρότηση των αστικών υποδομών παραμένει σημαντική περιλαμβάνοντας επιπλέον, τώρα πια, την εντονότερη αντίληψη δικτυακών συσχετισμών η οποία, ούτως ή άλλως, τους αναλογεί.

Σημαντικότερη εμφανίζεται επίσης η ανάγκη περιβαλλοντικής προσέγγισης των αστικών οργανώσεων, στο επίπεδο μιας αειφορικής εγκυρότητας ή, ακόμη ουσιαστικότερα, στο επίπεδο της συσχέτισης των φυσικών παραγόντων του αστικού πεδίου με την ιδιαίτερη πολιτισμική και πολιτική ακόμη ταυτότητά του. Με την έννοια αυτή, επιμένοντας σε αυτό το τελευταίο ειδικά σημείο των εναρκτήριων παρατηρήσεων μας, μπορούμε να επισημάνουμε ως κεντρικό στοιχείο των σύγχρονων απαιτήσεων μας για την πόλη, την απαίτηση για την περιφρούρηση και αναβάθμιση του συνολικού φυσικού-πολιτισμικού περιβάλλοντος των πόλεων, του συνολικού «πολιτισμικού τοπίου» τους.

B.2.2. Η σύγχρονη μεταβολή της στρατηγικής προσέγγισης και του σχεδιασμού των αστικών συγκροτήσεων

Σε αναλογία με τη μεταβολή των αστικών συνθηκών είναι εμφανής και η μεταβολή της στρατηγικής προσέγγισης των αστικών συγκροτήσεων, της θεωρητικής υποστήριξης όπως και των τρόπων σχεδιασμού τους. Είναι προφανές πως η μεταβολή των πραγματικών όρων αστικής συγκρότησης μεταβάλλει, υποχρεωτικά

μεταβάλλει, και τους όρους αντιμετώπισής της. Υποχρεώνει δηλαδή τους αντίστοιχους επιστήμονες να αναπροσαρμόσουν τους όρους διαπραγμάτευσης με την τρέχουσα πραγματικότητα.

Αλλά η προηγούμενη μεταβολή επανατοποθετείται στην εποχή μας και για άλλους λόγους, επιστημονικής, επιστημολογικής και επιστημικής τάξης.

Επιστημονικής τάξης, αφού οι επιστημονικές προσεγγίσεις της πραγματικότητας μεταβάλλονται, εισάγοντας νέα επιστημονικά «παραδείγματα», όπως αυτά που αφορούν την προώθηση της τοπολογικής διατύπωσης χωρικών ποιοτήτων σε σχέση με παλιότερες ευκλείδειες «καθλώσεις» χωρικών αναφορών. Επιστημονικής τάξης επίσης, όπως αυτές που αναφέρονται στην αντικατάσταση των παλαιότερων συμβατικών μεθόδων σχεδιασμού και πρόβλεψης της χωρικής πραγματικότητας από άλλες, ιδιαίτερα καινοφανείς, όπως αυτές που αφορούν τις ηλεκτρονικές διεργασίες προσομοίωσης.

Επιστημολογικής τάξης, όπως αυτές που αφορούν τη μετάλλαξη της συνολικής θεωρίας προς νέες περιοχές ενδιαφέροντος. Σε αυτήν την κατεύθυνση δε θα αναφερθούμε μόνο στον ηλεκτρονική επεξεργασία η οποία διεισδύει στην επεξεργασία δεδομένων (data mining), στην χαρτογραφική διατύπωση (mapping), και στις προσομοιώσεις του σχεδιασμού, αλλά επίσης νέες τάσεις περιβαλλοντικής – τοπιακής προσέγγισης, όπως για παράδειγμα αυτές που αφορούν την «τοπιακή πολεοδομία – landscape urbanism», πλησιέστατη, θα βιαστούμε να το δηλώσουμε προς τους σκοπούς αυτού του υπό αξιολόγηση προγράμματος.

Γ – Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Επιχειρώντας να αξιολογήσουμε το υπό εξέταση «Πρόγραμμα για την Επικαιροποίηση Γνώσεων Αποφοίτων ΑΕΙ – ΠΕΓΑ», θα αναλύσουμε, μετά από την προηγούμενη περιγραφή των καινοφανών συνθηκών που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επανεκπαιδευόμενοι συμμετέχοντες, σημαντικά προσφερόμενα μαθησιακά αντικείμενα τα οποία επιτρέπουν τη συγκρότηση ενός κεντρικού διδακτικού πλέγματος.

Πιστεύουμε πως το πλέγμα αυτό γνώσεων αρθρώνεται γύρω από την κεντρική εννοιακή περιοχή του «πολιτισμικού αστικού τοπίου», υπόθεση την οποία θεωρούμε, το δηλώνουμε εκ των προτέρων ως εξαιρετικά θετική.

**Γ1. Η Διαχείριση πολιτισμικής κληρονομιάς & αναπτυξιακή προοπτική.
Διλήμματα και αντιθέσεις στις πόλεις των Βαλκανίων.**

Βασική κατεύθυνση της παρεχόμενης διδασκαλίας, αφορά τη διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς, όπως και της σύγχρονης, επίκαιρης πολιτισμικής παραγωγής, σε σχέση με την αναπτυξιακή προοπτική αστικών περιοχών.

Η σχετική διδακτική περιοχή του προγράμματος σημειώνει καταρχάς, πως η γνώση και συνείδηση της ιστορίας «αποτελεί διαχρονικά θεμελιώδη ανάγκη των κοινωνιών». Πέρα όμως από αυτήν την πολιτική στη βάση της απαίτηση ιστορικού κοινωνικού ήθους, η προβολή ανάλογων ιστορικών αναφορών συνιστά, στη σημερινή περίοδο, στοιχείο οικονομικής προώθησης. Αναλυτικότερα θα επισημάνουμε πως κατά την εποχή της οικονομικής και πολιτισμικής παγκοσμιοποίησης και των μετα-μοντέρνων κοινωνιών, η ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς και της «ταυτότητας του τόπου» αντιπροσωπεύει αδιαμφισβήτητη

ανταγωνιστική αιχμή στα πλαίσια του ανταγωνισμού των πόλεων για την διεύρυνση της αναπτυξιακής προοπτικής τους, ιδιαίτερα στον τομέα του αστικού τουρισμού.

Ωστόσο, στα Βαλκάνια – τα οποία βρίσκονται στη γεωγραφική και οικονομική περιφέρεια της Ευρώπης και χαρακτηρίζονται από έντονες οικονομικές εξάρσεις και υφέσεις και συχνά άναρχη οικιστική ανάπτυξη – εξακολουθούν σήμερα να παρουσιάζονται διλήμματα, αντιθέσεις και συγκρούσεις στη διαχείριση των πολιτισμικών και ιστορικών τοπίων στη σύγχρονη πόλη.

Σε κάθε περίπτωση πάντως η αναφορά στο «πολιτισμικό αστικό τοπίο» δε μπορεί παρά να αποτελέσει συστατικό στοιχείο της αειφορικής προσέγγισης των αστικών συγκροτήσεων, καθώς η περιβαλλοντικής κατεύθυνσης αειφορική στάση, «natural sustainability», δε μπορεί παρά να συσχετίζεται, σε κάθε περίπτωση, με την «πολιτισμική αειφορία – cultural sustainability».

Γ2. Πολεοδομικός Σχεδιασμός και Αειφορία

Μπορούμε επομένως να προχωρήσουμε στη συσχέτιση του Πολεοδομικού Σχεδιασμού με την Αειφορία ως βασική στρατηγική προσέγγισης, περιγράφοντας μια κατεύθυνση η οποία επίσης θεραπεύεται στο πλαίσιο του Προγράμματος.

Η προηγούμενη στάση, όπως ορθότατα περιγράφεται από τις κατευθυντήριες διδακτικές θέσεις του Προγράμματος οφείλει να περιλάβει και να υποστηρίξει μια σειρά από επιμέρους προσπάθειες οι οποίες αφορούν:

1. Τη διατήρηση των μη ανανεώμενων πόρων.
2. Την εξοικονόμηση της ενέργειας και τη μη ρυπαίνουσα τεχνολογία.
3. Τη μείωση της ρυπαίνουσας τεχνολογίας.
4. Την αποφυγή δημιουργίας απορριμμάτων, τη μείωση της ποσότητάς τους την ανακύκλωσή τους.
5. Την ελαστικότητα της λήψης αποφάσεων για την υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων.

6. Την καλλιέργεια της γης ως οικονομικού πόρου και την αναζωογόνηση των "γκρίζων" αστικών περιοχών.
7. Την αρχή της πρόληψης η οποία πρέπει να δεσπόζει στις αποφάσεις ανάπτυξης, ώστε οι μη ανανεώσιμοι πόροι να μη σπαταλούνται άσκοπα,
8. Τη διατήρηση των οικοσυστημάτων, με «πράσινους διαδρόμους» που διασχίζουν την πόλη.

Αλλά οφείλει να περιλάβει επίσης η συσχέτιση του Πολεοδομικού Σχεδιασμού με την Αειφορία ως βασική στρατηγική προσέγγισης, τη σύναψη με την «πολιτισμική αειφορία». Συσχέτιση στην οποία το Πρόγραμμα αναφέρεται επίσης, όπως μόλις προηγούμενα σημειώσαμε, μέσω της στοχευμένης διδακτικής ενασχόλησης με τη «διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς σε συσχετισμό με την αναπτυξιακή προοπτική» (πρβλ. προηγούμενο Γ.1. υποκεφάλαιο).

Γ.3. Ο Βιοκλιματικός Σχεδιασμός ως Αρχιτεκτονική Τοπίου

Με τις προηγούμενες υποδείξεις παρουσιάστηκαν οι κατευθυντήριες θέσεις για την αειφορική προσέγγιση των αστικών συγκροτήσεων, χωρίς εντούτοις να εξετάζεται με έμφαση η τελευταία υπόδειξη του σχετικού μέρους του προγράμματος, περί «της διατήρηση των (αστικών) οικοσυστημάτων, με 'πράσινους διαδρόμους' που διασχίζουν την πόλη».

Με την υπόδειξη αυτή εντούτοις τίθεται ένα ευρύτερο αντικείμενο αναφοράς το οποίο αντιστοιχεί σε μια ειδικότερη διδακτική περιοχή του αξιολογούμενου προγράμματος. Πρόκειται για τη διδακτική εκείνη στάση η οποία αναφέρεται στην Αρχιτεκτονική Τοπίου, υποδεικνύοντας πως ο αστικός σχεδιασμός αποτελεί επίσης στην χρονική περίοδο που διανύουμε, όπως και σε προηγούμενες ιστορικές περιόδους, αντικείμενο και αυτής της σχεδιαστικής – κατασκευαστικής περιοχής.

Με την έννοια αυτή η πόλη η πόλη οφείλει να εξετάζεται ως Αστικό Τοπίο, όχι μόνο γιατί εκ των πραγμάτων περιλαμβάνει φυσικά στοιχεία, όπως διελεύσεις φυσικών ροών ύδατος, ελεύθερο φυσικό έδαφος, αστική φύτευση, θύλακες φυσικών στοιχείων εγκλεισμένων στο εσωτερικό δομημένων περιοχών ή περιαστικές περιοχές περιβαλλοντικού – τοπιακού ενδιαφέροντος σε άμεση συνάφεια με τις παρυφές των αστικών συγκροτήσεων.

Πολύ περισσότερο η σημασία της επιστημονικής σύναψης του Αστικού Σχεδιασμού με την Αρχιτεκτονική Τοπίου, σύναψη η οποία ευφυώς και επιτυχώς επιχειρείται διδακτικά στο πλαίσιο του αξιολογούμενου Προγράμματος, αφορά την ενεργή συσχέτιση δομικών αστικών συγκροτήσεων με φυσικές αστικές συγκροτήσεις. Χρησιμοποιώντας διεθνώς διατιθέμενους όρους, αφορά την ενεργή συσχέτιση του «σκληρού» αστικού τοπίου - «hardscape», με το «μαλακό», «πράσινο» αστικό τοπίο, «softscape» ή «green cityscape».

Η προηγούμενη σύναψη οδηγεί βέβαια, το σχολιάσαμε ήδη σε προηγούμενο σημείο της αξιολόγησής μας, στην κατεύθυνση της «τοπιακής πολεοδομίας», προορισμένης να εξετάσει την ενεργή συσχέτιση δομημένου και φυσικού αστικού τοπίου ή δομημένου και φυσικού αστικού περιβάλλοντος.

Εντούτοις αντίθετα από ότι περιοριστικά εξετάζεται συνήθως, με όρους στρατηγικού προσανατολισμού περιορισμένου στα φυσικά στοιχεία του τοπίου, η πολλή δεν δικαιούται να αποτελέσει αντικείμενο της «τοπιακής πολεοδομίας», περιορισμένη στο πεδίο των φυσικών περιβαλλοντικών και τοπιακών στοιχείων της μόνο. Πολύ γενικότερα και ουσιαστικότερα η πόλη συνιστά «τοπίο», ως συσχετισμός, ως διαπλοκή φυσικών και κοινωνικών – πολιτισμικών στοιχείων, όπως σαφέστατα και ορθότατα περιγράφεται από το Πρόγραμμα.

Με την προηγούμενη έννοια κρίνεται ως εξόχως σημαντική η διδακτική υπόδειξη του Προγράμματος, σύμφωνα με την οποία η Αρχιτεκτονική Τοπίου, ως τέχνη ή ως εφαρμοσμένη επιστημονική πρακτική, αναφέρεται «στην αξιολόγηση και ανάλυση οικολογικών, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων» και στην ενασχόληση με τον «προγραμματισμένο σχεδιασμό τοπίων κάθε κλίμακας», με την

παρατήρηση ίσως πως η διατύπωση αυτή θα έπρεπε να ενισχυθεί μάλλον από την εντονότερη υπόμνηση της συσχέτισης του τοπίου, του αστικού τοπίου ιδιαίτερα, με την πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά. Όχι μόνο γιατί διαμορφώσεις τοπιακές ή κηποτεχνικές στο εσωτερικό αστικών συγκροτήσεων, ακόμη και αποσπασμένοι ασχεδίαστοι φυσικοί θύλακες, συνιστούν εκ των πραγμάτων σημαντικά στοιχεία της κληρονομιάς αυτής, αλλά επιπλέον γιατί το τοπίο γενικά συνιστά κοινωνική – πολιτισμική ερμηνεία και μετασχηματισμό, διαμόρφωση του φυσικού και ανθρωπογενούς πεδίου.

Με την προηγούμενη έννοια επίσης ο Βιοκλιματικός Σχεδιασμός των Αστικών περιοχών, όπως εξαγγέλλεται από το Πρόγραμμα, δε συνιστά μια αποσπασμένη περιοχή φυσικών αναφορών, αλλά αποκτά σαφείς συσχετίσεις αφενός με την ευρύτερη τοπιακή ολότητα της πόλης, με το ευρύτερο τοπιακό της πεδίο, όπως και με ότι ειδικότερα θα μπορούσαμε να περιγράψουμε ως «πολιτισμικό – φυσικό αστικό οικοσύστημα», ως «πολιτισμική – περιβαλλοντική οικολογία», προωθώντας συνδυασμούς όρων και επιστημονικών προσεγγίσεων.

Γ.4. Αστικές Αναπλάσεις και «Πράσινος» Σχεδιασμός:

«Πράσινος» Σχεδιασμός και Ανασχεδιασμός Αστικών Περιοχών

Ολοκληρώνεται επομένως, με τα προηγούμενα η περιγραφή και σταδιακή αξιολόγηση των διδακτικών μερών του Προγράμματος τα οποία παρουσιάστηκαν και αξιολογήθηκαν ως πολλαπλά συσχετιζόμενα, ως αμοιβαία καθοριζόμενα. Γεγονός που αποτελεί άλλωστε και ένα εκ των ισχυρότερων προσόντων του αξιολογούμενου Προγράμματος.

Μπορούμε ως εκ τούτου να προχωρήσουμε σε μια καταληκτική περιγραφή των προθέσεων του Προγράμματος οι οποίες γενικότερα αναφέρονται στις Αστικές Αναπλάσεις και τον «Πράσινος» Σχεδιασμός, εξειδικεύοντας επιπλέον το ενδιαφέρον τους προς την κατεύθυνση του «Πράσινου» Σχεδιασμού και

Ανασχεδιασμού Αστικών Περιοχών, προς μια κατεύθυνση δηλαδή δυνατοτήτων αναβάθμισης που απασχολεί και στη χώρα μας, ήδη τους Ελληνικούς Δήμους, με τάση ανάπτυξης του σχετικού ενδιαφέροντος.

Δ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Δ.1. Γενικές διαπιστώσεις

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης έχει γίνει ήδη προφανές.

Το υπό αξιολόγηση «Πρόγραμμα για την Επικαιροποίηση Γνώσεων Αποφοίτων ΑΕΙ – ΠΕΓΑ» που οργανώνεται από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας αναφέρεται σε μια σειρά διδακτικών θεμάτων που εμφανώς συνδέονται τόσο με τη μεταβολή των αστικών συνθηκών όσο και με τη μεταβολή της στρατηγικής προσέγγισης των αστικών συγκροτήσεων, της θεωρητικής της υποστήριξης όπως και των τρόπων σχεδιασμού τους.

Με την έννοια αυτή προσφέρει με θετικότατο τρόπο την ευκαιρία σε συναδέλφους που έχουν ολοκληρώσει σε παλαιότερες περιόδους την πανεπιστημιακή τους εκπαίδευση, να αναβαθμίσουν τις γνώσεις τους σε θέματα που αφορούν τον Αστικό Σχεδιασμό, σε συνάφεια με μια σειρά κατευθύνσεων όπως αυτές που αφορούν τη διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς σε σχέση με αναπτυξιακές προοπτικές, την αειφορική προσέγγιση, τον βιοκλιματικό σχεδιασμό, την αρχιτεκτονική τοπίου, την αστική - πολιτισμική οικολογία.

Δ.2. Ειδικότερα αξιολογικά συμπεράσματα

Ειδικότερα μπορούμε να αναφερθούμε σε μια σειρά αναλυτικότερων παρατηρήσεων με αντικείμενο επιμέρους αξιολογικά σχόλια σχετικά με:

- (α) την εφαρμοζόμενη μέθοδο διδασκαλίας του ΠΕΓΑ,
(β) την ποιότητα και αρτιότητα του εκπαιδευτικού υλικού (διαλέξεων, βιβλιογραφία) που παρείχε το ΠΕΓΑ στους εκπαιδευομένους,
(γ) την καταλληλότητα των διδασκόντων του ΠΕΓΑ ως την ειδικότητά τους στο γνωστικό αντικείμενο διδασκαλίας τους,
(δ) τη θετική επίδραση στους αρχιτέκτονες, πολυετόμους-χωροτάκτες, γεωπόνους και την ελληνική κοινωνία που θα προκύψουν από τη συνέχιση ανάλογων Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης και τη χρηματοδότησή τους από το νέο ΕΣΠΑ (2014-20).
(ε) Τέλος η αξιολόγηση θα συμπληρωθεί από παρατηρήσεις που αφορούν τα στοιχεία της εσωτερικής αξιολόγησης, (αποτελέσματα από τα ερωτηματολόγια των εκπαιδευομένων).

- Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σε σχέση με το πρώτο θέμα της εφαρμοζόμενης μεθόδου διδασκαλίας, είναι εμφανές πως το συγκεκριμένο ΠΕΓΑ εφαρμόζει μια καινοτόμο μικτή διδακτική μέθοδο διδασκαλίας η οποία περιλαμβάνει (i) διορθώσεις εργασιών δια ζώσης και (ii) διδασκαλία μέσω τηλεδιάσκεψης (online διαλέξεις διδασκόντων, online ερωτήσεις εκπαιδευομένων και απαντήσεις από τους διδάσκοντες). Η μέθοδος αυτή επέτρεψε την ταυτόχρονη εκπαίδευση 75 συμμετεχόντων σε 3 ΑΕΙ, 3 τμήματα και 3 διαφορετικές πόλεις (Βόλο, Θεσσαλονίκη, Ξάνθη), επιτυχία που θα ήταν αδιανόητη με συμβατικότερες διδακτικές μεθόδους.
- ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: Σε σχέση με το παρεχόμενο εκπαιδευτικό υλικό διαλέξεων και βιβλιογραφίας που παρείχε το ΠΕΓΑ στους εκπαιδευομένους, είναι επίσης σαφής η ποιότητα και αρτιότητά του. Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό αυτό υλικό περιλάμβανε: 1) παρουσιάσεις σε περιβάλλον power point, για τα 4 μαθήματα και για όλες τις διαλέξεις των διδασκόντων (7-9 ανά μάθημα). 2) τη βασική βιβλιογραφία (άρθρα, βιβλία) ανά διάλεξη. Οι εκπαιδευόμενοι είχαν επιπλέον ηλεκτρονική

πρόσβαση στη Βιβλιοθήκη των τριών συνεργαζόμενων Πανεπιστημίων. Επίσης, τα σχετικά άρθρα των διδασκόντων δόθηκαν έντυπα στους εκπαιδευομένους και με τη μορφή Σημειώσεων του μαθήματος.

- Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ: Ανάλογη είναι και η ποιότητα και η εκτεταμένη διδακτική εμπειρία των διδασκόντων του ΠΕΓΑ σε αντιστοιχία με το γνωστικό αντικείμενο των τεσσάρων διδασκόμενων μαθημάτων, έτσι ώστε οι διδάσκοντες να κρίνονται ως απολύτως κατάλληλοι για τη διδασκαλία αυτή. Με ακόμη εμφατικότεροι διατύπωση κάποιοι από αυτούς αποτελούν ακαδημαϊκές προσωπικότητες επιστημονικής πρωτοπορίας για τη χώρα μας στην ειδικότητα διδασκαλίας τους.
- ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΕΥΟΜΕΝΩΝ: Η αρτιότητα και καταλληλότητα του εκπαιδευτικού υλικού και των διδασκόντων αποτυπώθηκε στο υψηλό επίπεδο των εργασιών που παρήχθησαν από τους εκπαιδευομένους. Στο πλαίσιο των 11 εβδομάδων κάθε κύκλου του ΠΕΓΑ, οι εργασίες αυτές κρίνονται πολύ ικανοποιητικές ως προς την ποιότητά τους, και μπορούν να έχουν εφαρμογή σε ανάλογα έργα που προκηρύσσονται από τους Δήμους και τις Περιφέρειες της χώρας. Είναι εμφανές επομένως πως η παρεχόμενη από το Πρόγραμμα εκπαίδευση καθιστά τους ανταγωνιστικούς τους εκπαιδευομένους, ως μελετητές, στην Ελληνική αγορά εργασίας των αρχιτεκτόνων, πολεοδόμων, χωροτακτών, γεωπόνων και αρχιτεκτόνων τοπίου.
- ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΑΝΑΛΟΓΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ: Από τις προηγούμενες επισημάνσεις αποδεικνύεται άμεσα πως ανάλογα Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης, με θετικότερη και απολύτως επιθυμητή επίδραση σε ειδικούς επιστήμονες, αρχιτέκτονες, πολεοδόμους-χωροτάκτες, γεωπόνους θα ήταν σημαντικό να συνεχιστούν στο πλαίσιο πιθανότατα του νέου ΕΣΠΑ (2014-20). Άλλωστε ως ουσιαστικότερα ωφελούμενη μπορεί να θεωρηθεί η ελληνική κοινωνία.

Θα ολοκληρώσουμε, σημειώνοντας πως τα προηγούμενα ειδικότερα αξιολογικά συμπεράσματα υποστηρίζονται από τα στοιχεία της εσωτερικής αξιολόγησης του Προγράμματος δηλαδή από τα αποτελέσματα των απαντήσεων των εκπαιδευομένων σε ερωτηματολόγια αξιολόγησης των μαθημάτων και θα παραθέσουμε συνοπτικά κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία από τα ερωτηματολόγια αυτά.

Δ.3. Ειδικότερα αξιολογικά συμπεράσματα βασισμένα στις απαντήσεις των εκπαιδευομένων σε ερωτηματολόγια αξιολόγησης μαθημάτων

Η ειδικότερη αναφορά στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης των μαθημάτων, με τις σχετικές απαντήσεις των εκπαιδευομένων, αποδεικνύει τους προηγούμενους ισχυρισμούς.

Σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια αυτά, οι εκπαιδευόμενοι:

- Είναι γενικά θετικά διακείμενοι για την οργάνωση και υποστήριξη των μαθημάτων γραμματειακή και τεχνική.
- Είναι γενικά ικανοποιημένοι «από την επάρκεια και την απόδοση του διδακτικού προσωπικού», με δύο μόνον επί 44 συμμετεχόντων να εκφράζουν αμφιβολίες και με το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό (30 επί 44) να έχει θετικές και θετικότερες εντυπώσεις από το διδακτικό προσωπικό του ΠΕΓΑ.
- Ανάλογα ικανοποιητικό κρίνεται από τους εκπαιδευόμενους και το εκπαιδευτικό υλικό που περιγράφεται να συνεισφέρει θετικά «στην επικαιροποίηση των γνώσεων».
- Είναι επομένως αναμενόμενο το πρόγραμμα εκπαίδευσης (τα μαθήματα και η ύλη των μαθημάτων), να θεωρείται από τους εκπαιδευόμενους πως ανταποκρινόταν στους στόχους του συγκεκριμένου ΠΕΓΑ κατά τέτοιο τρόπο ώστε το συντριπτικά μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευομένων να συστήνει «το συγκεκριμένο ΠΕΓΑ σε συναδέλφους και φίλους σε κάποιο επόμενο κύκλο εκπαίδευσης».

- Βέβαια το επίσης μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευόμενων δεν εμφανίζεται διατεθειμένο να καταβάλει δίδακτρα για την εκπαίδευσή του, εκφέροντας πάντως μια άποψη η οποία δε συναρτάται απαραίτητα με την ποιότητα διδασκαλίας και τη σημασία των προσφερόμενων γνώσεων.

Χαρακτηριστικό επίσης για τις τάσεις ενδιαφερόντων των εκπαιδευόμενων είναι η σημασία την οποία αποδίδουν στο μάθημα της «Αρχιτεκτονικής Τοπίου». Η σημασία αυτή συναρτάται βέβαια με το μεγάλο ποσοστό Αρχιτεκτόνων που περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα, όπως και με το ενδιαφέρον του αντικειμένου **για άμεση εφαρμογή μικρής κλίμακας**, για άμεση δηλαδή εφαρμογή επαγγελματικής χρήσης, από άτομα εξοικειωμένα με τη σχεδιαστική πρακτική.

Αθήνα 23η 10ου 2015

Με τιμή

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

Δρ Αρχιτέκτων Μηχανικός,

Καθηγητής της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

του Ε. Μ. Πολυτεχνείου

Διεύθ: Οδός Χατζηκώστα 8Α-11521-Αθήνα, τηλ 2.10-64.34.101/fax 64.57.356, email : mor@arsisarc.gr

ΝΕΛΛΗ ΜΑΡΔΑ

Δρ Αρχιτέκτων Μηχανικός,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

του Ε. Μ. Πολυτεχνείου

Διεύθ: Οδός Θεοφράστου 3 Αθήνα, 116 35 τηλ 2.10-7212085, email : nmarda@arch.ntua.gr